

PESEL (<i>wypełnia zdający</i>) <table border="1" style="margin: 10px auto;"><tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr></table>																			PPOP-100-2110

EGZAMIN EKSTERNISTYCZNY Z JĘZYKA POLSKIEGO

SZKOŁA PODSTAWOWA

DATA: **3 października 2021 r.**

CZAS PRACY: **120 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **40**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 16 stron (zadania 1–27). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Zapoznaj się uważnie ze źródłami, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko na podstawie źródeł i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Na tej stronie i na karcie punktowania wpisz swój numer PESEL. Na karcie punktowania zamaluj pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Pamiętaj, że w razie stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązania zadań egzaminacyjnych lub zakłócenia prawidłowego przebiegu egzaminu w sposób, który utrudnia pracę pozostałym osobom zdającym, przewodniczący zespołu nadzorującego egzamin przerywa i unieważnia egzamin.

Życzymy powodzenia!

LEKTURY OBOWIĄZKOWE

Klasy IV–VI

- Jan Brzechwa, *Akademia Pana Kleksa*
- Janusz Christa, *Kajko i Kokosz. Szkoła latania* (komiks)
- René Goscinny, Jean-Jacques Sempé, *Mikołajek* (wybór opowiadań)
- Ignacy Krasicki, wybrane bajki
- Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa*
- Adam Mickiewicz, *Powrót taty, Pani Twardowska, Pan Tadeusz* (fragmenty, w tym: opisy, zwyczaje i obyczaje, polowanie i koncert Wojskiego)
- Ferenc Molnár, *Chłopcy z Placu Broni*
- Bolesław Prus, *Katarynka*
- Juliusz Słowacki, *W pamiętniku Zofii Bobrówny*
- John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*
- Henryk Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy*
- Józef Wybicki, *Mazurek Dąbrowskiego*
- Wybrane mity greckie, w tym mit o powstaniu świata oraz mity o: Prometeuszu, Syzyfie, Demeter i Korze, Dedalu i Ikarze, Heraklesie, Tezeuszu i Ariadnie, Orfeuszu i Eurydyce
- Biblia: stworzenie świata i człowieka oraz wybrane przypowieści ewangeliczne, w tym o siewcy, o talentach, o pannach roztropanych, o miłosiernym Samarytaninie
- Wybrane podania i legendy polskie, w tym o Lechu, o Piaście, o Kraku i o Wandzie
- Wybrane baśnie polskie i europejskie, w tym: Charles Perrault, *Kopciuszek*, Aleksander Puszkina, *Bajka o rybaku i rybce*

Klasy VII i VIII

- Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*
- Aleksander Fredro, *Zemsta*
- Jan Kochanowski, wybór fraszek, pieśni i trenów, w tym treny I, V, VII, VIII
- Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*
- Ignacy Krasicki, *Żona modna*
- Adam Mickiewicz, *Reduta Orzona, Śmierć Pułkownika, Świtezianka, Dziady część II*, wybrany utwór z cyklu *Sonety krymskie*, *Pan Tadeusz* (całość)
- Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*
- Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis, Latarnik*
- Juliusz Słowacki, *Balladyna*
- Stefan Żeromski, *Syzyfowe prace*
- Sławomir Mrożek, *Artysta*
- Melchior Wańkowicz, *Tędy i owędy* (wybrany reportaż)

Tekst 1.

Antoine de Saint-Exupéry

Mały Książę

Drugą planetę zamieszkiwał Próżny.

– Ach! Ach! Oto odwiedziły wielbiciela! – krzyknął, gdy tylko zauważył Małego Księcia. Albowiem według próżnych każdy spotkany człowiek jest ich wielbicielem.

– Dzień dobry – powiedział Mały Książę. – Pan ma zabawny kapelusz.

– Po to, aby się kłaniać – odpowiedział Próżny. – Aby się kłaniać, gdy mnie oklaskują. Niestety, nikt tędy nie przejeżdża.

– Ach tak? – powiedział Mały Książę, nic nie rozumiejąc.

– Uderzaj dłonią w dłoń – poradził Próżny. Mały Książę uderzył dłonią w dłoń. Próżny uklonił się skromnie, uchylając kapelusza. „To jest jednak bardziej zajmujące niż odwiedziły u Króla” – powiedział sobie Mały Książę. I znów zaczął klaskać. Próżny znów kłaniał się, uchylając kapelusza. Po pięciu minutach zabawy Mały Książę zmęczył się jednostajnością gry.

– A co trzeba zrobić – spytał – aby kapelusz spadł?

Lecz Próżny nie usłyszał. Próżni słyszą tylko pochwały.

– Czy ty mnie naprawdę bardzo uwielbiasz? – spytał Małego Księcia.

– Co to znaczy uwielbiać?

– Uwielbiać to znaczy uznać mnie za człowieka najpiękniejszego, najlepiej ubranego, najbogatszego i najmądrzejszego na planecie.

– Ależ poza tobą nikogo na planecie nie ma!

– Zrób mi tę przyjemność: uwielbiaj mnie mimo wszystko.

– Uwielbiam cię – powiedział Mały Książę, lekko wzruszając ramionami – ale co ci to daje?

I ruszył w dalszą drogę. „Dorośli są zdecydowanie śmieszni” – powiedział sobie podczas podróży.

Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*, tłum. Jan Szwykowski, Warszawa 1994.

Zadanie 1. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń odnoszących się do tekstu 1. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Tekst 1. opowiada o pobycie Małego Księcia na jednej z planet.	P	F
2.	W tekście 1. zostało przedstawione spotkanie dwojga przyjaciół.	P	F

Zadanie 2. (0–1)

Na które z podanych pytań można znaleźć odpowiedź w przytoczonym fragmencie utworu? Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Jak wyglądał Mały Książę?
- B. Dlaczego Próżny nosił kapelusz?
- C. W jakim celu Mały Książę odwiedzał różne planety?
- D. Czy Próżny planował kolejne spotkanie z Małym Księciem?

Zadanie 3. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wypowiedź Próżnego *Ach! Ach! Oto odwiedziny wielbiciela!* świadczy o jego

- A. rozbawieniu.
- B. poirytowaniu.
- C. zawstydzeniu.
- D. podekscytowaniu.

Zadanie 4. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń odnoszących się do tekstu 1. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Próżny uosabia jedną z ludzkich cech charakteru.	P	F
2.	Próżny jest dla Małego Księcia autorytetem.	P	F

Zadanie 5. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W zdaniu *Uwielbiać to znaczy uznać mnie za człowieka najpiękniejszego, najlepiej ubranego, najbogatszego i najmądrzejszego na planecie zalety*, za które chciał być uwielbiany Próżny, zostały wyrażone za pomocą

- A. porównań.
- B. przerośni.
- C. zgrubień.
- D. epitetów.

Zadanie 6. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń odnoszących się do tekstu 1. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Zachowanie Próżnego wpłynęło na opinię Małego Księcia o dorosłych.	P	F
2.	Na podstawie tekstu 1. można stwierdzić, że Mały Książę potrafił nawiązać rozmowę z Próżnym.	P	F

Zadanie 7. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Zaznacz odpowiedź wybraną spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź wybraną spośród oznaczonych literami C i D.

Zdania zapisane w tekście 1. w cudzysłowie to wypowiedzi **A/B**. Osoba ta **C/D**, o których opowiada.

- A. Małego Księcia
- B. narratora
- C. uczestniczyła w wydarzeniach
- D. była świadkiem wydarzeń

Zadanie 8. (0–2)

Autor plakatu za pomocą różnych elementów graficznych przedstawił swoją interpretację *Małego Księcia*. Wybierz dwa elementy graficzne i wyjaśnij ich sens w kontekście całej lektury Antoine'a de Saint-Exupéry'ego.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 9. (0–1)

Do podanej tezy postawionej przez *Małego Księcia* sformułuj argument. Zilustruj go przykładem zaczerpniętym z całego utworu Antoine'a de Saint-Exupéry'ego – innym niż przywołany w tekście 1.

Teza: *Dorośli są zdecydowanie śmieszni.*

Argument:

.....

.....

Przykład:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. (0–1)

Która wypowiedź bohaterów została wyrażona w trybie rozkazującym? Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. *Czy ty mnie naprawdę bardzo uwielbiasz?*
- B. *Co to znaczy uwielbiać?*
- C. *Uderzaj dłonią w dłoń.*
- D. *Uwielbiam cię.*

Zadanie 11. (0–1)

Przeczytaj definicje słownikowe wyrazu *próżny* ze słownika języka polskiego.

1. «mający o sobie bardzo dobre zdanie i lubiący, żeby go podziwiać i pochlebiać mu»
2. «nadmiernie przywiązujący wagę do rzeczy zewnętrznych; też: świadczący o takiej postawie»
3. «nieudający pożądanego efektów»
4. «niczym niewypełniony»

www.sjp.pwn.pl

W którym zdaniu użyto wyrazu *próżny* w znaczeniu 1.? Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Próżni ludzie nie lubią być krytykowani.
- B. Nie warto przelewać z pustego w próżne.
- C. Marysia i Franek odeszli z próżnymi rękami.
- D. Próżny okazał się wysiłek włożony w wykonanie zadania.

Tekst 2.

Michał Józwiak

Pod prąd konsumpcjonizmu

1. Konsumpcjonizm to błędne koło napędzające nasze apetyty, ale niepozwalające nam osiągnąć poziomu nasycenia. Materialny dobrobyt kusi, wciąga, ale nie zaspokaja naszej fundamentalnej potrzeby, jaką jest szczęście. Każdy z nas jest konsumentem, a proces konsumpcji odgrywa w naszym życiu kluczową wręcz rolę. Musimy spożywać, by normalnie funkcjonować. Czymś zupełnie innym od konsumpcji jest jednak konsumpcjonizm. Pierwsze określenie wiąże się z naszymi podstawowymi, naturalnymi potrzebami, których zaspokojenie jest gwarancją naszego przetrwania. Drugie odwołuje się do postawy, do społecznego wytworu, jakim jest sprowadzenie człowieka jedynie do roli konsumenta. Wszelkie inne wymiary ludzkiej działalności mają tutaj marginalne znaczenie – to skala konsumpcji ma kluczową rolę w ocenie statusu państwa lub zwykłego obywatela.

2. Paradoksalnie, celem współczesnego rynku nie jest wcale zaspokajanie naszych potrzeb, lecz ich kreowanie. Producenci ekskluzywnych ubrań, kosmetyków czy urządzeń elektronicznych notorycznie wmawiają nam, że potrzebujemy ich produktu, by znacznie poprawić poziom naszego życia. Często okazuje się to zwykłym nadużyciem lub manipulacją. Kreowanie mody na gadżety to nic innego, jak stwarzanie sztucznego popytu na produkty, które wcale nie poprawiają realnej jakości naszego życia. Badania pokazują, że przeciętny brytyjski nastolatek wydaje około 9 tys. funtów¹ rocznie na rzeczy, które musi mieć ze względu na modę lub presję otoczenia. Należą do nich nowe modele smartfonów, tabletów, laptopów, odtwarzaczy MP3 i inne wydatki pozwalające mu czuć się lepiej w swoim środowisku. Według dostępnych raportów, na naszym krajowym podwórku sytuacja nie jest lepsza – co czwarty z nas przyznaje się do kupowania rzeczy niepotrzebnych. Nasza codzienność została zdominowana przez nabywanie – nie bez powodu galerie handlowe nazywane są świątyniami nowoczesności. Tymczasem badania naukowe wskazują niezbicie: konsumpcja i materializm nie poprawiają jakości życia społeczeństwa. Nie przekładają się również na deklarowany poziom ogólnego zadowolenia.

3. Konsumpcjonizm bardzo często bywa ucieczką od problemów. Jednak radość z nowo nabytej rzeczy okazuje się płytka i krótkotrwała, więc poszukując kolejnych zakupowych wrażeń, wpadamy w błędne koło konsumpcjonizmu. Kupowanie stało się dzisiaj uniwersalnym sposobem na stres i wszystkie inne ludzkie bolączki. Ale ostatecznie wymuszona konsumpcja nie przynosi nam szczęścia. Być może żyjemy w coraz większym materialnym dobrobycie, ale szczęście wciąż pozostaje naszym głębokim, niezaspokojonym pragnieniem. Stale próbuje nam się wmówić, że tym, co uczyni nas szczęśliwym narodem, jest wzrost gospodarczy, który napędzany jest poprzez naszą konsumpcję. Posługując się pewnym skrótem myślowym, można powiedzieć, że wskaźnik wzrostu gospodarczego jest znakomitym miernikiem tego, jak głębokie i popularne jest przekonanie, że istnieje zasadniczy związek między szczęściem a konsumpcją. Wszelkie akcje marketingowe próbują przekonywać nas, że ten związek istnieje. Ogromna część społeczeństwa szuka więc szczęścia w galeriach handlowych właśnie dlatego, że marketingowcom udało się wmówić nam, iż przede wszystkim tam możemy je odszukać. Handlowcy zarabiają na tym, że nie potrafimy znaleźć żadnego innego sposobu na osiągnięcie szczęścia, albo droga do niego prowadząca wydaje się nam zbyt trudna. Namawiają nas więc do konsumpcji, zapewniając, że wraz z jej wzrostem dojdziemy w końcu do poziomu zadowolenia.

4. Jedynym lekarstwem na konsumpcjonizm – tę chorobę współczesnego świata – wydają się być prostota i poszukiwanie niezawodnego źródła radości. Warto więc zastanowić się nad tym, czy rzeczywiście markowe produkty oraz konsumpcja sama w sobie czynią nas bardziej szczęśliwymi i lepszymi ludźmi.

¹ Około 9 tys. funtów – około 45 tys. złotych.

Na podstawie: Michał Józwiak, *Pod prąd konsumpcjonizmu*; www.dajedomyslenia.wordpress.com

Zadanie 12. (0–2)

Uzupełnij poniższy tekst w taki sposób, aby stanowił streszczenie tekstu 2.

Tematem tekstu Michała Józwiaka jest

Autor zwraca uwagę na

W ostatnim akapicie zachęca do refleksji nad

Zadanie 13. (0–1)

W którym akapicie tekstu zawarta jest odpowiedź na pytanie *W jakich okolicznościach zakupy mogą wydawać się sposobem na rozwiązywanie problemów?* Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. 1. B. 2. C. 3. D. 4.

Zadanie 14. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Kupowanie nie jest przejawem konsumpcjonizmu, jeśli wynika z

- A. chęci zapomnienia o niepowodzeniach.
- B. mody na posiadanie luksusowych towarów.
- C. dążenia do zaspakajania podstawowych potrzeb.
- D. chęci imponowania znajomym nabytymi przedmiotami.

Zadanie 15. (0–1)

Spośród podanych poniżej wyrazów z „rz” wybierz ten, którego pisownię można uzasadnić tą samą zasadą ortograficzną, co pisownię wyrazu *przeciętny*. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. rzeczy
- B. potrzeby
- C. stwarzanie
- D. odtwarzacze

Zadanie 16. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Z akapitu drugiego tekstu Michała Józwiaka wynika, że kreowanie potrzeb konsumentów staje się manipulacją, jeśli polega na

- A. przekonywaniu kupujących o niezbędności oferowanych im produktów.
- B. przedstawianiu kupującym zalet i wad produktu dla ułatwienia im wyboru.
- C. badaniu potrzeb kupujących, aby produkować tylko przydatne im produkty.
- D. oferowaniu kupującym produktów, które odpowiadają ich rzeczywistym potrzebom.

Zadanie 17. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń odnoszących się do tekstu 2. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Autor tekstu dowodzi, że potrzebujemy kolejnych produktów, by znacznie poprawić poziom życia.	P	F
2.	Autor zauważa, że konsumpcjonizm jest częstą postawą wśród brytyjskich nastolatków.	P	F

Zadanie 18. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdanie. Zaznacz odpowiedź wybraną spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź wybraną spośród oznaczonych literami C i D.

Autor w tekście 2. A/B konsumpcjonizm, przedstawiając jego C/D.

A. krytykuje	C. wady
B. wychwala	D. zalety

Zadanie 19. (0–2)

Spośród lektur obowiązkowych (wymienionych na stronie 2. arkusza) wybierz tę, której bohater przywiązywał dużą wagę do dóbr materialnych. Podaj tytuł tej lektury oraz jej bohatera. Uzasadnij swój wybór. W uzasadnieniu przywołaj sytuację z tej lektury ilustrującą Twoją argumentację.

Tytuł lektury obowiązkowej:

Bohater lektury:

Uzasadnienie wyboru:

.....
.....
.....
.....

Zadanie 20. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Sens zdania *Handlowcy zarabiają na tym, że nie potrafimy znaleźć żadnego innego sposobu na osiągnięcie szczęścia, albo droga do niego prowadząca wydaje się nam zbyt trudna* nie zmieni się, jeśli podkreślony wyraz zostanie zastąpiony wyrazem

- A. lub.
- B. lecz.
- C. dlatego.
- D. bowiem.

Zadanie 21. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Zaznacz odpowiedź wybraną spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź wybraną spośród oznaczonych literami C i D.

W zdaniu *Namawiają nas więc do konsumpcji, zapewniając, że wraz z jej wzrostem dojdziemy w końcu do poziomu zadowolenia* podkreślone czasowniki różnią się pod względem A/B. Wyraz *konsumpcji* ma w tym zdaniu formę C/D.

A. osoby	C. dopełniacza
B. liczby	D. biernika

Zadanie 22. (0–1)

Który z podanych rzeczowników ma najszerszy zakres znaczeniowy? Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. klient
- B. kupujący
- C. człowiek
- D. konsument

Zadanie 23. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdanie. Zaznacz odpowiedź wybraną spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź wybraną spośród oznaczonych literami C i D.

W zdaniu *Kupowanie stało się dzisiaj uniwersalnym sposobem na stres i wszystkie inne ludzkie bolączki* funkcję podmiotu pełni wyraz **A/B**, a funkcję okolicznika wyraz **C/D**.

- A. *sposobem*
- B. *kupowanie*
- C. *dzisiaj*
- D. *na stres*

Zadanie 24. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wypowiedzenie *Każdy z nas jest konsumentem, a proces konsumpcji odgrywa w naszym życiu kluczową wręcz rolę* jest zdaniem

- A. pojedynczym rozwiniętym.
- B. złożonym współrzędnie.
- C. złożonym podrzędnie.
- D. złożonym wielokrotnie.

Zadanie 25. (0–1)

W którym zdaniu interpunkcja jest niepoprawna? Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Dbaj, aby twoje zakupy, były starannie przemyślane.
- B. Nie sugeruj się ceną, nie zawsze świadczy ona o jakości towaru.
- C. Pamiętaj, że nie wszystkie reklamowane produkty warto nabyć.
- D. Czytaj uważnie informacje, które umieszczono na opakowaniach.

Zadanie 26. (0–3)

Napisz zaproszenie na wykład profesora uniwersytetu o roli reklamy we współczesnym świecie. Podaj dwa argumenty zachęcające do udziału w spotkaniu.

Uwaga: w ocenie wypowiedzi będzie brana pod uwagę poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna.

Zaproszenie

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 27. (0–9)

Napisz rozprawkę, w której rozważysz, co może człowieka uczynić szczęśliwym.

W argumentacji posłuż się przykładami literackimi – jednym z lektury obowiązkowej wymienionej na stronie 2. tego arkusza oraz jednym pochodzącym z innego utworu literackiego.

Pamiętaj, że Twoja praca nie może być krótsza niż połowa wyznaczonego miejsca.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A series of 30 horizontal dotted lines for writing.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

